

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****GULNURA TOKTOMAMBETOVA BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2018/29906
Karar Tarihi	: 15/3/2022
Başkan	: Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler	: Muammer TOPAL Recai AKYEL Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ
Raportör	: Hikmet Murat AKKAYA
Başvurucu	: Gulnura TOKTOMAMBETOVA
Vekili	: Av. Yunus Emre BİTMEZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kötü muameleye maruz kalma riski bulunan ülkeye sınır dışı etme ve terke davet kararı verilmesi nedeniyle kötü muamele yasağı ile aile hayatına saygı hakkının; sınır dışı işlemi nedeniyle ticari faaliyet gerçekleştiremeyeceğinden bahisle çalışma yasağının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 10/10/2018 tarihinde yapılmıştır. Komisyon başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Bölüm, başvurusunun sınır dışı edilmesine ilişkin kararın 9/11/2018 tarihine kadar geçici olarak durdurulması yönünde tedbir ara kararı vermiştir. Daha sonra ise Anayasa Mahkemesi tarafından yeniden karar verilmeye kadar söz konusu tedbirin devamına dair karar verilmiştir.

4. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

6. 1977'de Kırgızistan'da doğan başvuru, Kırgızistan Cumhuriyeti vatandaşıdır. Başvurucunun Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan U.S. ile 13/4/2006 tarihinde gerçekleştirdiği evlilikten 2008 doğumlu müşterek bir çocuğu bulunmaktadır.

7. Başvuru formunda başvurunun Türkiye'ye 2004 yılında yasal yollardan giriş yaptığı ifade edilmiş olup bu kapsamda kesintisiz olarak 2004 yılından beri Türkiye'de ikamet ettiği ve 2020'ye kadar geçerli aile ikamet iznine sahip olduğu belirtilmiştir. Başvurucu, hâlihazırda ailesiyle birlikte Türkiye'de yaşamaktadır.

8. Başvurucu, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen bir kursa katılarak 2014 yılında masöz eğitimi almıştır. Yine buna benzer nitelikte, başvurunun özel kişi veya kuruluşlardan eğitim aldığı birkaç sertifikası daha bulunmaktadır. Başvurunun 14/4/2017 ile 13/4/2018 tarihleri arasında Muğla'daki bir otelde çalışmak için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında süreli çalışma izni aldığı anlaşılmıştır.

9. Bir işyerinde yabancı uyruklu kadınların çalıştırıldığı ve fuhuş yaptırıldığı şeklindeki bilgilere istinaden Bursa İl Emniyet Müdürlüğüne bağlı polis ekiplerince 30/6/2018 tarihinde saat 23.20 sıralarında, umuma açık olan işyerine denetleme amaçlı olarak 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 7. maddesi kapsamında giriş yapılmıştır. 1/7/2018 tarihinde saat 00.10'da düzenlenen tutanak; başvuru dâhil olmak üzere işletmeci, ilgili polis memurları, diğer bir çalışan ile o anda hizmet alan müşteriler tarafından imzalanmıştır. Düzenlenen tutanakta işletmecinin beyanlarına yer verilmiş ve başvurunun herhangi bir Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) girişinin olmadığı ifade edilmiştir. Tutanakta başvurunun 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendi kapsamında çalıştığı belirtilmiştir.

10. Asayiş Şube Müdürlüğü Ahlak Büro Amirliğince 1/7/2018 tarihinde saat 01.15'te düzenlenen Bilgi Alma Tutanağı'nda başvuru, söz konusu masaj salonunda bir hafta kadar önce çalışmaya başladığını ifade etmiştir. Ayrıca başvuru 13/4/2018 tarihinde çalışma izin süresinin dolduğunu, tekrar başvuru yaptığını, yeniden izin verilmesini beklediğini, bu masaj salonunda sadece masaj yaptığını ve kesinlikle fuhuş yapmadığını ifade etmiştir. Bunun yanında işletmeci de başvuru için çalışma izni müracaatında bulunduğunu, evrakın yanında olmadığını karakoldaki ifadesinde söylemiştir.

11. Durumun Bursa Valiliği Göç İdaresi İl Müdürlüğüne bildirilmesi üzerine 2/7/2018 tarihinde başvurunun çalışma izni olmadan çalıştığının tespit edilmesi nedeniyle hakkında 6458 sayılı Kanun'un 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ğ) bendi uyarınca sınır dışı etme ve terke davet kararı alınmıştır. Başvurucuya söz konusu belge aynı gün tebliğ edilmiştir.

12. Sınır dışı ve terke davet işleminin iptali için başvuru tarafından 5/7/2018 tarihinde dava açılmıştır. Bursa 1. İdare Mahkemesinin 14/8/2018 tarihli kararıyla dava kesin olarak reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde; başvurunun çalışma izni olmaksızın masaj salonu olarak faaliyet gösteren işyerinde çalıştığının olay esnasında tutulan Kolluk Tutanağı'yla sabit olduğu, bu Kolluk Tutanağı yanında başvuru tarafından çalışma izni olmaksızın çalıştığının da Bilgi Alma Tutanağı ile beyan edildiği öncelikle ifade edilmiştir. Daha sonra her iki belgenin de sağlıklı ve usulüne uygun surette tanzim edildiği, itibar edilebilir nitelikte olduğu, başvurunun çalışma izni olmaksızın çalıştığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, çalışma izni olmadan belirtilen yerde çalıştığı gerekçesiyle başvuru hakkında sınır dışı edilmesine ilişkin olarak tesis edilen işlemde hukuka ve ilgili mevzuata aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

13. Nihai karar 17/9/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

14. 6458 sayılı Kanun'un "Sınır dışı etme kararı alınacaklar" kenar başlıklı 54. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Aşağıda sayılan yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınır:

...

ğ) Çalışma izni olmadan çalıştığı tespit edilenler

..."

15. 6458 sayılı Kanun'un "Sınır dışı etme kararı alınmayacaklar" kenar başlıklı 55. maddesi şöyledir:

"(1) 54 üncü madde kapsamında olsalar dahi, aşağıdaki yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınmaz:

a) Sınır dışı edileceği ülkede ölüm cezasına, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacağı konusunda ciddi emare bulunanlar

b) Ciddi sağlık sorunları, yaş ve hamilelik durumu nedeniyle seyahat etmesi riskli görülenler

c) Hayati tehlike arz eden hastalıkları için tedavisi devam etmekte iken sınır dışı edileceği ülkede tedavi imkânı bulunmayanlar

ç) Mağdur destek sürecinden yararlanmakta olan insan ticareti mağdurları

d) Tedavileri tamamlaninceye kadar, psikolojik, fiziksel veya cinsel şiddet mağdurları

(2) Birinci fıkrada kapsamındaki değerlendirmeler, herkes için ayrı yapılır. Bu kişilerden, belli bir adreste ikamet etmeleri, istenilen şekil ve sürelerde bildirimde bulunmaları istenebilir."

16. 6458 sayılı Kanun'un "Türkiye'yi terke davalı" kenar başlıklı 56. maddesi şöyledir:

"(1) Sınır dışı etme kararı alınanlara, sınır dışı etme kararında belirtilmek kaydıyla, Türkiye'yi terk edebilmeleri için on beş günden az olmamak üzere otuz güne kadar süre tanınır. Ancak, kaçma ve kaybolma riski bulunanlara, yasal giriş veya yasal çıkış kurallarının ihlal edenlere, sahte belge kullananlara, asılsız belgelerle ikamet izni almaya çalışanlara veya aldığı tespit edilenlere, kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlara bu süre tanınmaz.

(2) Türkiye'den çıkış için süre tanınan kişilere, Çıkış İzin Belgesi verilir. Bu belge hiçbir harca tabi değildir. Vize ve ikamet harçları ile bunların cezalarına ilişkin yükümlülükler saklıdır."

17. 6458 sayılı Kanun'un "Türkiye'ye giriş yasağı" kenar başlıklı 9. maddesi hâlihazırda şu şekildedir:

"(1) Genel Müdürlük, gerektiğinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerini alarak, kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından Türkiye'ye girmesinde sakınca görülen yabancıların ülkeye girişini yasaklayabilir.

(2) Türkiye'den sınır dışı edilen yabancıların Türkiye'ye girişi, Genel Müdürlük veya valilikler tarafından yasaklanır.

(3) Türkiye'ye giriş yasağının süresi en fazla beş yıldır. Ancak, kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından ciddi tehdit bulunması hâlinde bu süre Genel Müdürlükçe en fazla on yıl daha artırılabilir.

(4) (Değişik:6/12/2019-7196/71 md.) Vize veya ikamet izni süresi sona eren ve bu durumları yetkili makamlarca tespit edilmeden önce Türkiye dışına çıkmak için valiliklere başvuruda bulunup hakkında sınır dışı etme kararı alınan yabancılarla, idari para cezalarını ödemiş olmaları ve Bakanlıkça belirlenen ihlal sürelerini aşmaları kaydıyla, Türkiye'ye giriş yasağı kararı alınmayabilir.

(5) 56 ncı madde uyarınca Türkiye'yi terke davet edilenlerden, süresi içinde ülkeyi terk edenler hakkında giriş yasağı kararı alınmayabilir.

(6) Genel Müdürlük, giriş yasağını kaldırabilir veya giriş yasağı saklı kalmak kaydıyla yabancıların belirli bir süre için Türkiye'ye girişine izin verebilir.

(7) (Değişik:6/12/2019-7196/71 md.) Kamu düzeni, kamu güvenliği veya kamu sağlığı sebebiyle Genel Müdürlükçe; idari para cezaları ve kamu utacakları sebebiyle ise valiliklerce yabancıların ülkeye kabulü ön izin şartına bağlanabilir.

(8) (Ek:6/12/2019-7196/71 md.) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir."

18. 28/7/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun "Çalışma izninde yetki ve yükümlülük" kenar başlıklı 6. maddesi şu şekildedir:

"(1) Çalışma izni, 4 üncü maddeye göre belirlenen uluslararası işgücü politikası esas alınarak Bakanlıkça verilir.

(2) Bu Kanun kapsamında yer alan yabancıların çalışma izni olmaksızın Türkiye'de çalışmaları veya çalıştırılmaları yasaktır.

(3) Diğer kanunlarda ya da Türkiye'nin taraf olduğu ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya uluslararası sözleşmelerde çalışma izni almadan çalışabileceği belirtilen yabancılar, bu Kanuna göre çalışma izni almadan çalışabilir veya çalıştırılabilirler.

(4) 29/5/2009 tarihli ve 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28 inci maddesi kapsamında olanların çalışma hakkı saklıdır."

19. 6735 sayılı Kanun'un "Çalışma izninin mahiyeti" kenar başlıklı 12. maddesinin (1) numaralı fıkrası şu şekildedir:

"(1) Bu Kanuna göre verilen çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti, 6458 sayılı Kanunun 27 nci maddesi uyarınca ikamet izni yerine geçer. Ancak, 6458 sayılı Kanunda tanımlanan mülteci ya da ikincil koruma statüsü dışında yabancının herhangi bir nedenle ikamet izni olması yabancıya çalışma hakkı vermez."

20. 6735 sayılı Kanun'un "Çalışma izni ve çalışma izni muafiyetinin geçerliliği ve iptali" kenar başlıklı 15. maddesinin (1) numaralı fıkrası şu şekildedir:

"(1) Çalışma izni ve çalışma izni muafiyeti, sürenin sona ermesi veya Bakanlıkça iptal edilmesiyle geçerliliğini kaybeder."

21. 6735 sayılı Kanun'un "Çalışma izninin istisnai olarak verilebileceği yabancılar" kenar başlıklı 16. maddesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

"1) Bakanlıkça belirlenen uluslararası işgücü politikasına uygun olarak;

...

g) Bir Türk vatandaşı ile evli ve eşyle Türkiye 'de evlilik birliği içinde yaşayan.

..."

22. 6735 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin (4) numaralı fıkrası şu şekildedir:

"(4) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur."

23. 29/8/2003 tarihli ve 25214 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği'nin "Türk Vatandaşı ile Evli Olanlar" başlıklı 44. maddesi şu şekildedir:

"(Değişik:RG-28/4/2011-27918)

Bir Türk vatandaşı ile evli olan ve eşyle Türkiye 'de evlilik birliği içinde yaşayan yabancıların çalışma izin başvurularında ikamete ilişkin süre koşulu aranmaz.

En az üç yıl süreyle Türk vatandaşı ile evlilik birliği içinde yaşayan yabancıların başvurularında bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan kriterler uygulanmaz. Ancak, evliliğin aile birliği kurmak amacıyla yapılmadığının tespit edilmesi halinde çalışma izin belgesi geçerliliğini kaybeder."

24. Anılan Yönetmelik'in "İzinlerin Verilmesi veya Uzatılmasında Değerlendirme" başlıklı 13. maddesinin ilgili kısmı ise şu şekildedir:

..."

(Değişik fıkra:RG-21/1/2010-27469) Bakanlık, ülke içinden istihdam yerine yabancı istihdamını haklı kılabacak gerekçeleri değerlendirirken, işin özel niteliğini gösterir bilgiler ile yabancının eğitim durumu, çalışacağı işyerinin ulusal ekonomiye katkısı ve bu niteliklere uygun ücret düzeyi ile istihdam durumunu da dikkate alır. (Ek cümle:RG-28/4/2011-27918) Bakanlık bu fıkroda belirtilen hususlara ilişkin değerlendirme kriterleri belirler.

(Mülga fıkra:RG-28/4/2011-27918)

(Ek fıkra:RG-14/2/2012-28204) Aşağıda belirtilen yabancıların çalışma izin başvuruları dördüncü fıkrada belirlenen değerlendirme kriterlerine tabi tutulmaksızın sonuçlandırılır:

...

d) Anne, baba veya çocuğu Türk vatandaşı olan yabancılar,

..."

B. Uluslararası Hukuk

25. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Özel ve aile hayatına saygı hakkı" kenar başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

(2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

26. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) öncelikle yerleşik uluslararası hukuk çerçevesinde ve Sözleşme'ye dâhil diğer antlaşmalardan doğan yükümlülükler dayalı olarak Sözleşmeciler devletlerin yabancıların ülkeye giriş, ülkede ikamet etme ve ülkeden sınır dışı edilmelerini denetlemek hakkına sahip olduğunu teyit etmektedir (*Vilvarajah ve diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 13163/87, 30/10/1991, § 102; *Ahmut/Hollanda*, B. No: 21702/93, 28/11/1996, § 67-b).

27. Sözleşme bir yabancıların ülkeye giriş yapma veya orada ikamet etme hakkını yahut bir kişinin aile yaşamını belirli bir ülkede kurma şeklindeki bir hakkı güvence altına almamaktadır (*Abdulaziz, Cabales and Balkandali/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 9214/80..., 28/5/1985, § 68; *Ahmut/Hollanda*, § 67-c).

28. Bunun yanı sıra aile hayatına saygı hakkının kamusal makamlara yüklediği yükümlülüğün, çiftlerin evlenme suretiyle ikamet edecekleri ülkeyi seçmeleri ve aynı ülke vatandaşı olmayan eşlerin bu ülkeye yerleşmelerini kabul etmek şeklinde genel bir yükümlülüğü kapsadığı söylenemez (*Biao/Danimarka* [BD], B. No: 38590/10, 24/5/2016, § 117).

29. Sözleşme; yabancıların ülkeye girişi veya yerleşmeleri hususundaki bir hakkı güvence altına almamakla birlikte kişinin yakın aile bireylerinin bulunduğu bir ülkeden ayrılmak zorunda olması, belirli koşullar altında aile hayatına saygı hakkının ihlal edilmesine neden olabilir (*Boultif/İsviçre*, B. No: 54273/00, 2/8/2001, § 39).

30. Aile hayatına saygı hakkının yalnızca vatandaşlar tarafından değil bukuka uygun şekilde ikamet eden yabancılar tarafından oluşturulan aile birliklerini de koruduğunun

kabulü gerekir. AİHM'in sınır dışı etme ve suçluların iadesi tedbirlerine ilişkin içtihadında, aile hayatı yönünden Sözleşmecî devletin hâkimiyet alanında yasal olarak ikamet eden yabancıların Sözleşme'nin sağladığı güvencelerden yararlanabileceğine vurgu yapılmaktadır. Bu anlamda aile hayatı çekirdek aile ile sınırlı olarak anlaşılır. Bununla birlikte AİHM Sözleşme'nin bir kişinin belirli bir ülkede aile kurma gibi bir hakkı içermediğine hükmetmiştir. Bunun yanı sıra belirli koşullar altında ülkede hukuka aykırı olarak bulunan yabancıların aile yaşamının da belirtilen güvenceden yararlanmasi söz konusu olabilir. Ancak göç kontrolü ve kamu düzeninin korunması için söz konusu olan gereklilikler aile hayatına saygı hakkının sınırlandırılmasında devletlere geniş takdir yetkisi verir. Bu bakımdan AİHM içtihadında aile yaşamının gelişim gösterdiği koşullar, aile hayatındaki ilişkilerin ne ölçüde kesildiği ya da kesileceği, Sözleşmecî devletteki bağların ne ölçüde olduğu, başka bir yerde aile yaşamını sürdürmek için aşilamaz nesnel engeller olup olmadığı, göç kontrolünün gereklerinin veya sınır dışı edilmenin ağır bastığı kamu düzenine ilişkin değerlendirmelerin olup olmadığı gibi kriterler dikkate alınmaktadır (*Slivenko/Letonya* [BD], B. No: 48321/99, 9/10/2003, § 94; *Amara/Hollanda* (k.k.), B. No: 6914/02, 5/10/2004).

31. AİHM, yerleşik içtihadını hatırlatarak aile hayatının kurulduğu sırada eşlerden birinin göçmen statüsü nedeniyle aile hayatının ilgili devlette sürdürülmesinin en başından beri risk taşıdığına farkında olunması hâlinde ilgili ülkenin vatandaşı olmayan aile bireyinin sınır dışı edilmesinin ancak olağanüstü durumlarda Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlaline neden olacağını belirtmiştir (*Jeunesse/Hollanda* [BD], B. No: 12738/10, 3/10/2014, § 108).

32. AİHM, önceki içtihatlarında açıkladığı farklı kriterleri dikkate alarak davadaki çatışan çıkarları dengelemek için ayrıntılı bir uygulama yapılmışsa, kararlarda ilgili ve yeterli gerekçeler sunulmuşsa ikincillik ilkesine uygun olarak davalı devlete göç alanında tanınan takdir marjı çerçevesinde kalındığı sonucuna varabilmektedir. Yerel makamların yeterli bir gerekçeye dayanmadığı ve sınır dışı kararında orantılılığı yüzeysel olarak değerlendirdikleri durumlarda AİHM'in ikincillik rolünün engellenmesi ve sınır dışının bu tür bir karara dayanması Sözleşme'nin 8. maddesine aykırı olacaktır (*I.M./İsviçre*, B. No: 23887/16, 9/4/2019).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

33. Anayasa Mahkemesinin 15/3/2022 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

34. Ödeme gücünden yoksun olduğunu belirten başvurunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir (*Mehmet Şerif Ay*, B. No: 2012/1181, 17/9/2013).

B. Kötü Muamele Yasağının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

35. Başvurucu, ülkesinde tanıştığı ya da görüştüğü kimse olmadığını, kocası ve kızının Türkiye'de kaldığını, Kırgızistan'da sığınacak bir yerinin bulunmadığını, yerel mahkemenin bu konuda bir değerlendirme yapmadığını, bu nedenle öldürülme veya işkenceye ya da kötü muameleye maruz kalma riskinin olduğunu ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

36. Anayasa Mahkemesi olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddiaları kötü muamele yasağı kapsamında değerlendirilmiştir.

37. Anayasa'da yabancıların ülkeye girişleri, ülkede ikamet edişleri ve ülkeden çıkarılmalarına ilişkin konularda herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Uluslararası hukukta da kabul edildiği üzere bu husus, devletin egemenlik yetkisi kapsamında kalmaktadır. Dolayısıyla devletin yabancıları ülkeye kabul etmede veya ülkeden sınır dışı etmede takdir yetkisinin bulunduğu kuşkusuzdur. Ancak anılan işlemlerin Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklere müdahale oluşturması hâlinde bireysel başvuruya konu edilebilmesi mümkündür (*A.A. ve A.A.* [GK], B. No: 2015/3941, 1/3/2017, § 54).

38. Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında yaşam hakkının yanında maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkı da güvence altına alınmıştır. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağı hükmüne yer verilmiştir. Maddenin sistematüğinden de anlaşılacağı üzere birinci fıkrada genel olarak güvence altına alınan bireyin maddi ve manevi varlığı, üçüncü fıkrada birey kötü muamelelere karşı özel olarak korunmuştur (*A.A. ve A.A.*, § 55).

39. Anılan maddede, devlete getirilen kötü muamelede hulunmama (negatif) yükümlülüğünün herhangi bir istisnasına yer verilmemiştir. Temel hak ve özgürlüklerin savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde kullanılmasının durdurulmasına imkân veren Anayasa'nın 15. maddesinde de maddi ve manevi varlığın bütünlüğüne dokunulamayacağı belirtilmiştir. Bu durum, kötü muamele yasağının mutlak nitelikte olduğunun açık göstergesidir (*A.A. ve A.A.*, § 56).

40. Ancak bu yasakla korunan hakların gerçek anlamda güvence altına alındığından bahsedilebilmesi için devletin kötü muamelede bulunmaması yeterli değildir. Devletin aynı zamanda bireyleri kendi görevlilerinin ve üçüncü kişilerin kötü muamele oluşturabilecek eylemlerine karşı da koruması gerekir (*A.A. ve A.A.*, § 57).

41. Nitekim Anayasa'nın 5. maddesinde "*insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak*" devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır. Anayasa'nın 5. ve 17. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde devletin bireyi işkence ve kötü muamele yasağına karşı koruma (pozitif) yükümlülüğünün de bulunduğu anlaşılmaktadır (*A.A. ve A.A.*, § 58).

42. Anayasa'nın 5., 16. ve 17. maddeleri uluslararası hukuk ve özellikle de Türkiye'nin taraf olduğu Cenevre Sözleşmesi'nin ilgili hükümleri ile birlikte yorumlandığında devletin egemenlik yetkisi alanında olup gönderildikleri ülkede kötü muameleyle maruz kalabilecek yabancıların da maddi ve manevi varlıklarına yönelik risklere karşı korunmalarının devletin pozitif yükümlülükleri arasında yer aldığı kabulü gerekir (*A.A. ve A.A.*, § 59).

43. Anılan pozitif yükümlülük kapsamında sınır dışı edilecek kişiye ülkesinde karşılaşılabileceği risklere karşı gerçek anlamda bir koruma sağlanabilmesi için bu kişiye sınır dışı kararına karşı etkili bir karşı çıkma imkânı tanınması gerekir. Aksi hâlde sınır dışı edildiğinde kötü muameleye maruz kalma riski altında olduğunu iddia eden ve bu iddiasını delillendirme konusunda devlete göre daha kısıtlı imkânlarla sahip olan yabancıya gerçek anlamda bir koruma sağlanabildiğinden bahsetmek mümkün olmayacaktır (A.A. ve A.A., § 60).

44. Dolayısıyla kötü muameleye karşı koruma pozitif yükümlülüğünün -anılan yasağın koruduğu hakların doğası gereği- hakkında sınır dışı kararı verilen bir yabancıya iddialarını araştırma ve bu kararı adil bir şekilde inceletme imkânı sağlayan usul güvencelerini de içerdiği kuşkusuzdur (A.A. ve A.A., § 61).

45. Bu çerçevede sınır dışı etme işlemi sonucunda yabancıyı gönderileceği ülkede kötü muamele yasağının ihlal edileceğinin iddia edilmesi hâlinde idari ve yargısal makamlar tarafından söz konusu ülkede gerçek bir ihlal riskinin bulunup bulunmadığı ayrıntılı şekilde araştırılmalıdır. Anılan usul güvencelerinin bir gereği olarak idari makamlar tarafından alınan sınır dışı kararlarının bağımsız bir yargı organı tarafından denetlenmesi, bu denetim süresince sınır dışı kararlarının icra edilmemesi ve yargılama sürecine tarafların etkili katılımının sağlanması gerekir (A.A. ve A.A., § 62).

46. Ancak kötü muameleye karşı koruma yükümlülüğü, her sınır dışı işleminde yukarıda belirtilen şekilde bir araştırma yapılmasını gerektirmez. Bu yükümlülüğün ortaya çıkabilmesi için öncelikli olarak başvuru tarafından savunulabilir (araştırılabilir/tartışılabilir/araştırmaya değer/makul şüphe uyandıran) bir iddia ortaya konulmalı, bu kapsamda kötü muamele yasağının ihlal edilme riskine dair somut dayanaklar sunulmalıdır. Başvuru, geri gönderileceği ülkede var olduğunu iddia ettiği kötü muamele riskinin ne olduğunu makul şekilde açıklamalı; (varsa) bu iddiayı destekleyen bilgi ve belgeleri sunmalı; bu iddialar belirli bir ciddilik seviyesinde olmalıdır (A.A. ve A.A., § 63). Başvurucunun somutlaştırma yapmadan söz edeceği ihlal olasılıkları gerçek bir riskin varlığını göstermekte yeterli olmayacaktır. İhlal iddialarının başvurunun kişisel olarak neden risk altında olduğuna ilişkin açıklamalar içermesi gerekmektedir.

47. Diğer taraftan belirtmek gerekir ki menşe ülkelerde siyasi istikrarsızlık veya iç karışıklık nedeniyle insan hakları ihlalleri yaşandığı değerlendirilse dahi geri gönderilen ülkenin koşullarının kamu makamları tarafından resen araştırılması gerektiğine ilişkin kural, başvuruclarının bu konuda açıklamada bulunma yükümlülüğünü ortadan kaldırmamaktadır (*Yrskyl Beishenaliyev*, B. No: 2016/7458, 20/4/2017, § 51). Bunun yanı sıra kural olarak bir ülkedeki insan hakları ihlalleri, siyasi istikrarsızlık veya iç karışıklık hâlleri tek başına anılan ülkeye gönderilmenin kötü muamele yasağını ihlal edeceği sonucuna varmak için yeterli değildir (*M.D.*, B. No: 2016/24126, 17/11/2021, § 34).

48. Somut dosyada gerek Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuruda gerek idare mahkemesinde açılan iptal davasında başvurunun sınır dışı edilmesi hâlinde maruz kalacağı ileri sürdüğü riske ilişkin somut ve kişisel açıklamalarda bulunmadığı, hangi özel durumunun risk oluşturduğuna ilişkin somutlaştırma yapmadığı görülmüştür. Başvurucunun ülkesinden uzun sayılabilecek bir süre içinde farklı bir ülkede kendi tercihiyle yaşaması ise tek başına kötü muamele yasağını ihlal edecek nitelikte değildir. Sonuç olarak başvurunun kötü muamele yasağının ihlaline ilişkin somut dayanak ortaya koyamadığı, ihlal iddialarının savunulabilir nitelikte olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

49. Açıklanan gerekçelerle başvuruçunun iddialarının savunulabilir nitelikte olmadığı anlaşıldığından başvurunun bu kısmının *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Çalışma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruçunun İddiaları

50. Başvuruçunu, tesis edilen işlem nedeniyle Türkiye'de ticari faaliyette bulunma hakkının engellendiğini belirterek çalışma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

2. Değerlendirme

51. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre bireysel başvurunun incelenmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu Sözleşme'ye ek protokoller kapsamına da girmesi gerekir. Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan hak ihlali iddiasını içeren başvurular bireysel başvurunun kapsamında değildir (*Onurhan Solmaz*, B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

52. Bireyin dilediği alanda çalışma özgürlüğü ve çalışma hakkı Anayasa'nın 48. ve 49. maddelerinde güvence altına alınmış olmakla birlikte Sözleşme'de düzenlenen haklardan değildir (*Serkan Acar*, B. No: 2013/1613, 2/10/2013, § 24).

53. Buna göre başvuru dilekçesinde ifade edildiği şekliyle ihlal edildiği ileri sürülen çalışma hakkı, Anayasa ve Sözleşme ile Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin ortak koruma alanına girmediğinden bu iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

D. Aile Hayatına Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruçunun İddiaları

54. Başvuruçunu; bugüne kadar hiçbir gayriahlaki tutum içine girmediğini, Türk örf ve adetlerine uygun bir hayat sürdürdüğünü, kesintisiz olarak 2004 yılından beri Türkiye'de ikamet ettiğini, Türkiye'ye yerleşmeye karar verdiğini de evlenerek gösterdiğini belirtmiştir. Diğer taraftan 24/9/2018 tarihli Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi suretinden anlaşılacağı üzere kendisine bir limitet şirketin kuruculuğu ile müdürlüğünü yapmasına izin verildiğini belirtmiştir. Başvuruçunu; Türk vatandaşlığı için gerekli müracaatları yapmadığına çok pişman olduğunu, bu kararın kaldırılmasını müteakip ilk işinin Türk vatandaşlığına başvurmak olacağını dile getirmiştir. Ayrıca ilkökula giden Türk vatandaşı bir çocuğunun bulunduğunu ve eşiyle birlikte yaşadığının dikkate alınarak niteliği itibarıyla kamu düzenine ilişkin olan 6458 sayılı Kanun kapsamında, uluslararası düzenlemelerle koruma altına alınan ailenin korunması ve çocuklara ilişkin hakların önceliğinin gözönüne alınması gerektiğini ve yasal düzenlemeler arasında çelişki olduğunu ileri sürmüştür. Sonuç olarak başvuruçunu, ailevi durumunun dikkate alınması ve ahlında vatandaşlık için gerekli şartları taşıması nedeniyle izinsiz çalışmaya dayalı sınır dışı kararının iptal edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

2. Değerlendirme

55. Anayasa'nın "Özel hayatın gizliliği" kenar başlıklı 20. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes ... aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. ... aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

56. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, § 16). Başvurucunun iddiaları dikkate alınarak somut başvurunun aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

57. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Esas Yönünden

i. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

58. Sınır dışı edilme ve terke davet kararı nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddialarını içeren başvuruların incelenmesinde çözümlenmesi gereken ilk husus sınır dışı işleminin kesin, nihai ve icra edilebilir hâle geldiği tarihte yabancı kişinin bulunduğu ülkede özel ve/veya aile hayatının mevcut olup olmadığının ortaya konulmasıdır (benzer yöndeki kararlar için bkz. *Peri Kırık*, B. No: 2015/19795, 9/1/2019, § 32).

59. Olayda başvurunun bir Türk vatandaşı ile evli olduğu, bu evliliğinden 2008 doğumlu bir çocuğunun bulunduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla başvurunun Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında yer alan bir aile hayatı olduğu açıktır. Buna göre başvurunun eşi ve çocuğu ile birlikte yaşadığı Türkiye'den sınır dışı ve terke davet işlemine karar verilmesi aile hayatına saygı hakkına müdahale teşkil etmektedir (benzer yöndeki karar için bkz. *Peri Kırık*, § 36).

ii. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

60. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" kenar başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

61. Yukarıda tespit edilen müdahalenin Anayasa'nın 13. ve 20. maddelerinde öngörülen şartlara uygun olup olmadığının değerlendirilmesi, bu çerçevede müdahalenin kanuni dayanağının ve meşru bir amacının olup olmadığı, demokratik toplum gereklerine ve ölçülülük ilkelerine uygun olup olmadığı hususlarının tartışılarak ihlal iddiası hakkında bir sonuca varılması gerekir (*Peri Kırık*, § 38).

(1) Kanunilik

62. Başvurucunun sınır dışı edilmesine ilişkin uygulamanın 6458 sayılı Kanun hükümlerine dayandığı görülmüştür. Bu kapsamda başvurucunun aile hayatına yönelik müdahalenin kanuni bir temelini olduğu ve 6458 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(2) Meşru Amaç

63. Çalışma izni olmadan çalıştığı dikkate alınarak başvurucunun sınır dışı edilmesine karar verildiği anlaşılmıştır (bkz. §§ 11, 12). Bu bakımdan müdahale; kamu düzeninin korunması, ülkenin ekonomik refahı, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarını gözetmektedir. Bu çerçevede başvuruya konu müdahalenin meşru bir amaç taşıdığı anlaşılmıştır.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygunluk

(a) Genel İlkeler

64. Anayasa Mahkemesi kararlarına göre demokratik toplum düzeninin gerekleri kavramı öncelikle ilgili hak yönünden getirilen sınırlamaların zorunlu ya da istisnai tedbir niteliğinde olmasını, başvurulabilecek en son çare ya da alınabilecek en son önlem olarak kendisini göstermesini gerektirmektedir. Demokratik toplum düzeninin gereklerinden olma, bir sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacı karşılanması amacına yönelik olmasını ifade etmektedir (*Ata Türkeri*, B. No: 2013/6057, 16/12/2015, § 44; *Haluk Öktem* [GK], B. No:2014/13433, 13/10/2016, § 49; *Erhun Öksüz* [GK], B. No: 2014/12777, 13/10/2016, § 53; *G.G.* [GK], B. No: 2014/16701, 13/10/2016, § 56; *Salim Omur Şakar*, B. No: 2015/2711, 21/9/2017, § 35; AYM, E.2016/179, K.2017/176, 28/12/2017).

65. Anayasa'nın 13. maddesinde demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçülülük kriterleri iki ayrı ölçüt olarak düzenlenmiş olmakla birlikte bu iki ölçüt arasında ayrılmaz bir ilişki vardır. Ölçülülük ilkesinin amacı temel hak ve özgürlüklerin gereğinden fazla sınırlandırılmasının önlenmesidir. Anayasa Mahkemesi kararları uyarınca ölçülülük ilkesi, sınırlama için kullanılan aracın sınırlama amacını gerçekleştirilmeye uygun olmasını ifade eden elverişlilik, sınırlayıcı önlemin sınırlama amacına ulaşmak bakımından zorunlu olmasını işaret eden gereklilik ve araçla amacın orantısız bir ölçü içinde bulunmaması ile sınırlamanın ölçüsüz bir yükümlülük getirmemesi anlamına gelen orantılılık unsurlarını içermektedir (*Bülent Polat* [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 106; *Tevfik Türkmen* [GK], B. No: 2013/9704, 3/3/2016, § 70; *Bülent Kaya* [GK], B. No: 2013/2941, 11/5/2016, § 82; *Ferhat Üstündağ*, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, §§ 45, 48). Bu ilke, şüphesiz tüm temel hak ve özgürlüklere yapılacak müdahaleler bakımından geçerlidir.

66. Belirtilen ölçütlere riayetle bir sınırlandırma yapıp yapılmadığının tespiti için müdahale teşkil eden önlemin temelini oluşturan meşru amaç karşısında bireye düşen fedakârlığın ağırlığının gözönünde bulundurulması, kamunun veya kimi zaman başka bir bireyin menfaati ile müdahalenin süjesi olan bireyin menfaati arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığının belirlenmesi gerekmektedir (*Bülent Polat*, § 107; *Tevfik Türkmen*, § 71; *Bülent Kaya*, § 83).

67. Devletlerin uluslararası hukuk çerçevesinde yabancıların ülkeye giriş yapmasını ve ülkede ikamet etmesini kontrol etme ve gerektiğinde ülkedeki yabancıları sınır dışı etme konusunda geniş takdir yetkileri bulunmaktadır (*Peri Kırık*, § 47).

68. Bununla birlikte sınır dışı edilen yabancıların ülkede güçlü ailevi bağlarla sahip olduğu durumlarda aile hayatı ile sınır dışı işleminin uygulanması bağlamında gözetilen kamusal menfaat arasında adil bir denge kurulması gerekmektedir (*Peri Kırık*, § 48).

(b) İlkelerin Olaya Uygulanması

69. Somut olayda yasal yollarla 2004 yılında Türkiye'ye giriş yapmasına, bireysel başvuru formundaki beyanı uyarınca kesintisiz olarak Türkiye'de bulunmasına ve bir Türk vatandaşıyla 2006 yılından beridir evli olmasına rağmen başvurucu, Türk vatandaşlığı için girişimde bulunmamıştır. Ayrıca başvurucunun aile ikamet izni sürelidir. Dolayısıyla başvurucunun hukuka uygun bir şekilde çalışması için yabancılar hakkında öngörülen şartlara tabi olup çalışma izni alması gerekmektedir.

70. Yabancıların çalışma izni alması için gerekli şartlar hâlihazırda 6735 sayılı Kanun'da yer almaktadır. Olayların geçtiği tarihte de söz konusu Kanun yürürlüktedir. Anılan düzenlemenin kanunlaşması için sunulan Bakanlar Kurulu tasarısının genel gerekçesine bakıldığında kayıt dışılıkla mücadele, bürokratik işlemleri azaltma, 27/2/2003 tarihli ve 4817 sayılı mülga Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkındaki Kanun'da yer alan birtakım düzenlemeleri güncelleştirerek ve aynı zamanda esneklik sağlayarak 6458 sayılı Kanun ile uyumlaştırma amacının güdüldüğü anlaşılmaktadır.

71. 6735 sayılı Kanun'da çalışma izni verilebilmesi için gerekli olan şartlar arasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının belirlediği değerlendirme kriterlerinin karşılanması da -kural olarak- yer almaktadır. Bu kapsamda Türkiye'de çalışma izni almış olan yabancı uyruklunun Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) primleri, yapacağı göreve göre belirlenmektedir. Buna göre hâlihazırda masör, masöz ve SPA terapisti gibi işlerde çalışacak yabancılar için asgari ücretin en az iki katı tutarında çalışanlara ücret verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bu durum işverene belli bir külfet getirirken başta SGK olmak üzere ilgili yabancıların da menfaatlerinin korunduğu ortadadır.

72. Yerel mahkemenin başvurucunun Bilgi Alma Tutanağı'ndaki ifadesi ile olay anında müşteri olarak bulunan kişilerin ifadelerinden hareketle başvurucunun fiili olarak çalıştığını kabul ettiği anlaşılmıştır. Mahkemenin başvurucunun çalışma izninin uzatılması için başvuru yaptığına ilişkin iddialarla ilgili ek bir araştırma yapmadığı görülmüştür.

73. Başvurucunun çalışma izni olmadan çalıştığının tespit edilmesine dayanılarak tesis edilen işlem karşısında Türkiye'de bir aile bağının olduğu ayrıca gözetilmelidir. Nitekim başvurucu; aile ikamet iznine sahip olduğu gibi bir Türk vatandaşı ile uzun yıllardan beri evli olup eğitim hayatına Türkiye'deki bir okulda devam etmekte olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı bir kız çocuğunun da annesidir. Ayrıca söz konusu evlilik birliği devam etmektedir. Dolayısıyla başvurucunun kendine özgü özel durumunun Anayasa'da güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı ile birlikte dikkate alınması gerekir.

74. Başvurucu ile işletme sahibinin beyanlarına göre başvurucunun kolluk kuvvetlerinin tespitinden çok kısa bir süre önce söz konusu işletmede çalışmaya başladığı ve çalışma izni için bir müracaatının olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan bireysel başvuruya

konu olaylardan önce uzun yıllardan beridir Türkiye'de ailesiyle birlikte yerleşik olarak yaşadığı anlaşılan başvurucunun kamu düzenini bozacak bir eyleminin olduğuna yönelik herhangi bir bilgi veya belge bulunmamaktadır.

75. Bu şartlar altında İdare Mahkemesinin kararına bakıldığında başvurucunun sınır dışı edilme kararına yönelik aile hayatına saygı hakkı kapsamında ileri sürdüğü iddiaların tartışılmadığı, sadece başvurucunun çalışma izni olmadan çalıştığı hususunun sabit olduğu gerekçesiyle davanın reddedildiği anlaşılmıştır. Söz konusu durum gözetildiğinde İdare Mahkemesi tarafından idari işlemin başvurucunun aile hayatı üzerinde doğuracağı etkiler bakımından bir inceleme ve dengelemenin yapılmamış olduğu, aile hayatına saygı hakkı ile ilgili hiçbir gerekçeye yer verilmediği görülmektedir. Dolayısıyla mahkeme kararında kamu düzeninin korunması, ülkenin ekonomik refahı, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması hususlarındaki kamusal menfaat ile başvurucunun aile hayatına saygı hakkı arasında bir dengeleme yapılmamıştır. Bunun yanında somut olay özelinde çatışan menfaatler dikkate alındığında başvurucunun sınır dışı edilmesinin orantısız olduğu sonucuna varılmıştır.

76. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. Giderim Yönünden

77. Başvurucu, ihlalin tespiti ile manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

78. Tespit edilen ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin usul ve esaslar 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinde yer almaktadır.

79. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu (3)* [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

80. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılamanın yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Çalışma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin aile hayatına saygı hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Bursa 1. İdare Mahkemesine (E.2018/809, K.2018/1069) GÖNDERİLMESİNE,

E. Tazminata ilişkin talebin REDDİNE,

F. 4.500 TL vekâlet ücretinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 15/3/2022 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.